

КНИГА
ПЪРВА

БЪЛГАРСКИ
ИСТОРИЧЕСКИ
ПРИКАЗКИ И ЛЕГЕНДИ

Любомир Николов

ЧЕРНОМОРСКОТО ЗЛАТО

Това е една легенда, която започва в нашата епоха, а сетне потъва далече назад в миналото на света. Тъй далече назад, че дори историците още спорят дали е истина, или не е. Ето как е станало всичко...

През една мразовита нощ на 1912 година в Атлантическия океан се случила ужасна трагедия. Луксозният пътнически кораб „Титаник“ се сблъскал с айсберг и потънал за по-малко от три часа. Над 1500 пътници и членове на екипажа загубили живота си, защото на борда нямало достатъчно спасителни лодки.

Трагедията потресла целия свят и дори до днес продължава да вълнува въображението на изследователи, писатели и режисьори. А останките на „Титаник“ лежали в мрака на океанското дъно под четири километра вода и никой не вярвал, че някога отново ще бъдат видени от човешко око.

Четири десетилетия по-късно се случило нещо, което на пръв поглед нямало нищо общо с гибелта на „Титаник“. На пръв поглед не било и кой знае колко важно. Просто едно калифорнийско момче за пръв път разгърнало романа на Жул Верн „Капитан Немо“. Момчето се казвало Боби Балард и книгата го развълнувала тъй силно, че пожелало с цялото си сърце да стане изследовател на морските дълбини.

Когато пожелаеш нещо с такава сила, то непременно се сбъдва. Робърт Балард станал океанограф и посветил целия си живот на изследване на морското дъно. Най-голямата му страст била подводната археология и именно в тази област той направил едно невероятно откритие – през ранната есен на 1985 година намерил мястото, където преди повече от седем десетилетия бил потънал „Титаник“.

Вие, приятели, навярно ще попитате: Но какво общо има всичко това с легендата за черноморското злато?

Търпение. Ще стигнем и дотам.

След големия успех Балард се впуснал в още по-дръзки начинания. Създал собствен институт за подводни изследвания, търсил останките на знаменити потънали кораби като германския „Бисмарк“, британския „Лузитания“ и американския „Йорктаун“. А през 90-те години на миналия век го заинтригували загадките на Черно море.

Мнозина учени вече отдавна предполагали, че някога Черно море е било сладководно езеро с много по-ниско ниво и по-малки размери. Имало доказателства, че по древните брегове е съществувала една от най-древните европейски цивилизации. Нещо повече, българският професор Петко Димитров твърдял, че е открил на 100 метра дълбочина останки от древни жилища и странна каменна чиния, покрита с непознати писмени знаци.

През 2001 година Балард и Димитров провели съвместна експедиция, която потвърдила: да, някога нивото на Черно море наистина е било много по-ниско. А днешните си размери е придобило след катастрофален потоп, когато към него нахлули солени води от Средиземно море.

Но нека прекрачим в легендата...

Това се случило преди повече от седем хилядолетия. Отминавала ледената епоха, светът се затоплял и потоци бистра вода се спускали от планинските ледници към дълбоката долина, която се разстинала на мястото на днешното Черно море. И тази долина постепенно се превърнала в огромно сладководно езеро. На много места се ширели блата, обрасли с гъсти тръстики, които давали приют на неизброими ята водни птици – гъски, патици, бекаси и дропли. Бобри усърдно преграждали с бентове бързоструйните потоци, за да построят там домове за семействата си. По-нагоре по склоновете на долината се тъмнеели вековни дъбови гори, из техните сенки бродели стада зубри – европейски роднини на бизоните. Мечки, лисици и вълци устройвали там своите бърлоги, необезпокоявани от никого, докато не се появили първите ловци.

Тия ловци били от племето на хората, които се наричали кимбери – езерни люде. Някога те бродели из горите и степите, живеели в кожени шатри и се прехранвали само с дивеч и горски плодове. Когато плодовете и дивечът свършвали, те събирали шатрите и тръгвали да дирят нови места за обитаване.

Ала това било отдавна. Постепенно най-мъдрите от тях разбрали, че има и друг начин за прехрана: да засееш семена в земята и на следващата година да събереш богата реколта. А за това трябвало да сложат край на вечното скитане и да се заселят на едно място.

Така племето кимбери заживяло из най-плодородните области по западните брегове на езерото. Още не познавали тайната на бронза, но опитните им рудари умеели да топят злато и мед, а ковачите изработвали медни ножове, земеделски сечива и върхове за копия и стрели.

Тия сечива били най-ценната стока, която имали. Защото околните племена все още познавали само кремъчните инструменти, та плащали скъпо с боброви и лисичи кожи, само и само да се сдобият с медни ножове и брадви. Понякога търговците отивали с ценната си стока далече на юг до Горното езеро, чиито води били солени, и носели оттам торби със сол и вкусна сушена риба.

Из тучните ливади по бреговете на езерото бродели стадата на племето. Такива говеда нямало нийде по света, защото в жилите им течала и кръв от буйните горски зубри – затова били едри, с извити рога и буйна козина по вратовете. Кимберите тачели тези благородни животни и вярвали, че подобен божествен бивол носи всеки ден слънцето през небето. Всяка година в деня на лятното слънцестоене те провеждали състезание между скотовъдците и онзи, който имал най-едрия бивол, получавал голяма награда – златна плочка за носене на гърдите.

Всички в племето уважавали пастира Ном – не само защото бил печелил голямата награда цели три пъти, но и защото умеел какво ли не. Разбирал от дърводелство, можел да определи коя земя ще даде най-обилна реколта, къде пашата е най-хубава и как нощем се определят посоките на света според Неподвижната звезда. Неутолимата му любознателност го карала често да обикаля бреговете на езерото, а понякога дори пътувал с търговците до далечни земи.

И така, един ден Ном пожелал да види Горното езеро.

Много и много дни вървял на юг търговският керван, защото натоварените волове се движели бавно. Но ето че най-сетне пътниците се изкачили нагоре по склона на долината и видели между ниските планини да блестят водите на дълъг залив. Тук-там по бреговете се мяркали рибарски селища на местни племена, които говорили на различен език, но търговците успявали да се разберат с тях чрез няколко общи думи, и най-вече с жестове.